

Sygn. akt XVII *AmE* 24/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Hanna Kulesza**

Protokolant: sekretarz sądowy Ewa Naróg

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2015 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z odwołania (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R.

przeciwko **Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki**

o wymierzenie kary pieniężnej

na skutek odwołania (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. od Decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 31 grudnia 2013 r. nr (...)

1. oddala odwołanie;
2. zasądza od powoda (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. na rzecz pozwanego Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Hanna Kulesza

Sygn. akt XVII *AmE* 24/14

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 1a, ust. 2 pkt 1, ust. 2a pkt 1, ust. 3 i ust. 6, art. 9a ust. 1a pkt 2 i art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (dalej: PE) w zw. z art. 104 k.p.a., po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego ws. wymierzenia kary pieniężnej przedsiębiorcy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R., Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: Prezes URE, Prezes, organ) orzekł, że:

1. przedsiębiorca: (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. nie wywiązał się w 2012 r., z określonego w art. 9a ust. 1 PE (w brzmieniu obowiązującym do dnia 10 września 2013r.) obowiązku uzyskania i przedstawienia od umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwa pochodzenia, o którym mowa w art. 9e ust. 1 lub w art.9a ust. 1 ustawy – Prawo energetyczne, wydanego dla energii elektrycznej wytworzonej w źródłach znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, albo uiszczenia opłaty zastępczej, w terminie określonym w art. 9a ust. 5 ustawy-Prawo energetyczne, obliczonej w sposób określony w art.9a ust. 2 tej ustawy,
2. za działanie opisane w pkt 1 wymierzył ww. przedsiębiorcy (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością karę pieniężną w kwocie 267 091,12 (słownie: dwieście sześćdziesiąt siedem tysięcy dziewięćdziesiąt jeden złotych

dwanaście groszy) tj. w wysokości (...) % przychodu z działalności koncesjonowanej osiągniętego przez tego przedsiębiorcę w 2012 r.

(decyzja, k. 4-8).

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 27 stycznia 2014 r. (data stempla pocztowego) wniósł powód – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. - zaskarżając tę decyzję w całości, podnosząc przy tym następujące zarzuty:

1. naruszenie prawa materialnego, a to art. 56 ust. 1 pkt 1a) w zw. z art. 9a ust. 1 ustawy Prawo energetyczne (w brzmieniu obowiązującym do dnia 10.09.2013r.) poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że nie przestrzeganie obowiązku uzyskania i przedłożenia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwa pochodzenia, o którym mowa w art. 9e ust. 1 lub w art. 9o ust. 1 ustawy Prawo energetyczne albo uiszczenia opłaty zastępczej, w każdej sytuacji nakłada na przedsiębiorstwo energetyczne obowiązek zapłaty kary pieniężnej,
2. naruszenie prawa materialnego, a to art. 56 ust. 6 ustawy Prawo energetyczne poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na uznaniu, że stopień szkodliwości czynu, którego dopuścił się Przedsiębiorca był wysoki,
3. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 77 § 1 w zw. z art. 80 k.p.a. poprzez nie dokonanie wszechstronnego i wyczerpującego rozpatrzenia zebranego materiału dowodowego i pominięcie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, dotyczących sytuacji finansowej spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością co skutkowało przyjęciem tezy, że spółka ta ze swojej winy nie wypełniła obowiązku określonego w art. 9a ust. 1 ustawy Prawo energetyczne i jest zobowiązana do zapłaty zaostrzonej kary pieniężnej.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty powód wniósł o uchylenie decyzji w całości.

Uzasadniając swoje stanowisko strona odwołująca przyznała fakt niewypełnienia w 2012 roku określonego w zaskarżonej decyzji obowiązku ustawowego, jednakże wskazała, że nastąpiło to z przyczyn od niej niezależnych i zwalniających ją z odpowiedzialności. Argumentowała, że uiszczenie opłaty zastępczej w wysokości 177.371,34 zł, doprowadziłoby do utraty płynności finansowej spółki, ponieważ na koniec 2012r. spółka wypracowała zysk w wysokości zaledwie (...) zł. Zdaniem powódki Prezes URE nie uwzględnił istotnych okoliczności – niepewnej sytuacji finansowej spółki oraz poczynionych przez nią inwestycji, których efekty będą odczuwalne dopiero w przyszłości. Powodowa Spółka podniosła, że musiała dokonać wyboru, które zobowiązania regulować aby osiągnąć najważniejszy dla niej cel- zapewnienie dostaw energii swoim stałym odbiorcom.

Ponadto podwyższenie wymiaru kary z powodu niewypełnienia ciążącego na spółce z mocy ustawy obowiązku w latach poprzednich – w ocenie odwołującej się – jest krzywdzące, z uwagi na sytuację finansową spółki, która od początku funkcjonowania jej jako sprzedawcy energii elektrycznej, działała na granicy opłacalności. Mając na względzie powyższą argumentację - w ocenie strony odwołującej – niewypełnienie obowiązku uzyskania i przedłożenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia, o którym mowa w art. 9e ust. 1 lub 9o ust. 1 ustawy Prawo energetyczne albo uiszczenia opłaty zastępczej, nie uprawniało Prezesa URE w okolicznościach przedmiotowej sprawy do nałożenia kary pieniężnej.

Powódka zarzuciła ponadto, iż wymiar kary przez pozwanego na podstawie art. 56 ust 2a pkt 1 ustawy Pe, kary w wysokości (...) % przychodu z działalności koncesjonowanej osiągniętego w 2012r., jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa i zasadami współzycia społecznego, zwłaszcza, że wysokość nałożonej kary przekracza zysk przedsiębiorcy.

(odwołanie, k. 9-12).

W odpowiedzi na odwołanie pozwany - Prezes URE - wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Odnosząc się do argumentacji podniesionej we wniesionym odwołaniu Prezes URE podniósł, że słaba kondycja finansowa powodowego przedsiębiorstwa nie jest okolicznością zwalniającą od wypełnienia nałożonego ustawowego obowiązku. Dalej wskazał, że wysokość nałożonej kary pieniężnej nałożonej na stronę odwołującą się jest prawidłowo wyliczona zgodnie z algorytmem wskazanym w art. 56 ust. 2a pkt 1 ustawy – Prawo energetyczne, na podstawie którego wysokość kary pieniężnej nie może być niższa niż kwota nieuiszczonej przez przedsiębiorstwo energetyczne opłaty zastępczej pomnożonej przez współczynnik 1,3 – zatem wysokość kary nie może być niższa od kwoty (...) zł.

W ocenie Prezesa URE, w przedmiotowym przypadku nie było podstaw do odstąpienia od wymierzenia kary przy zastosowaniu przepisu art. 56 ust. 6a ustawy Prawo energetyczne, z uwagi na okoliczność, że przedsiębiorca w ogóle nie uiścił opłaty zastępczej ani nie przedstawił świadectw do umorzenia. Zdaniem pozwanego nie została zatem spełniona przesłanka zrealizowania obowiązku, którego powód nie wypełnił również w latach 2006-2011r., za co był karany przez Prezesa URE.

(odpowiedź na odwołanie, k. 28-30).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. (dalej: (...) sp. z o.o.) jest przedsiębiorcą energetycznym działającym na podstawie koncesji na obrót energią elektryczną udzielonej przez Prezesa URE na okres od 25 czerwca 2004r. do 25 czerwca 2014r.

(bezsporne).

Prezes URE prawomocnymi decyzjami znak: (...) z dnia 28 grudnia 2009r. oraz znak: (...) z dnia 31 grudnia 2009r. wymierzył (...) sp. z o.o. kary pieniężne za nie wypełnienie ustawowego obowiązku z art. 9a ust. 1 Pe.

Na podstawie art. 28 ust. 2 Pe, pismem z dnia 8 kwietnia 2013 r Prezes URE wystąpił do (...) sp. z o.o. o przesłanie informacji dotyczących dokonanej w okresie od 1 stycznia 2012r. do 31 grudnia 2012 r. sprzedaży energii elektrycznej w celu zbadania realizacji obowiązków, określonych w art. 9a ust. 1 i 8 Pe.

(dowód: pismo znak (...) wraz z załącznikami, k. 1-4 akt administracyjnych).

Przedsiębiorca udzielił żądanych informacji w piśmie z dnia 26 kwietnia 2013 r., w którym oświadczył, że w 2012 r. dokonał sprzedaży energii elektrycznej na rzecz odbiorców końcowych w ilości 5 947,883 MWh . W tym samym piśmie wyjaśnił, że sprzedana energii nie podlegała dalszej odsprzedaży, jak również, że nie dokonał zakupu energii z rynku bilansującego oraz na Towarowej Gieldzie Energii.

(dowód: pismo znak (...) wraz z załącznikami, k. 5-9 akt administracyjnych).

Pismem z dnia 23 października 2013 r. Prezes URE zawiadomił przedsiębiorcę - (...) sp. z o.o. - o wszczęciu postępowania administracyjnego ws. wymierzenia kary pieniężnej w związku z ujawnieniem możliwości nieprzestrzegania w 2012 roku, określonego w art. 9a ust. 1 Pe (w brzmieniu obowiązującym do dnia 10 września 2013 r.), obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia, o którym mowa w art. 9e ust. 1 lub w art. 9o ust. 1 PE, wydanego dla energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach znajdujących się na terytorium RP lub uiszczenia opłaty zastępczej, w terminie określonym w art. 9a ust. 5 PE, obliczonej w sposób określony w art. 9a ust. 2 tej ustawy.

(dowód: zawiadomienie znak (...), k. 10-12 akt administracyjnych.).

W 2012 r. (...) sp. z o.o. sprzedał na rzecz odbiorców końcowych 5 947,883 MWh energii elektrycznej, co oznacza, że w danym roku był zobowiązany do uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia, o którym mowa w art. 9e ust. 1 lub w art. 9o ust. 1 PE na łączną ilość 618,579 MWh, ewentualnie do uiszczenia, do dnia 31 marca 2013 r., opłaty zastępczej w wysokości 177 371,34 zł

Przedsiębiorca nie przedstawił Prezesowi URE do umorzenia ww. świadectwa pochodzenia, jak również nie uiszczył do dnia 31 marca 2013 r., na konto Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wymaganej opłaty zastępczej. Przedsiębiorca wskazał, że powodem nie przedstawienia świadectwa do umorzenia albo uiszczenia opłaty zastępczej jest brak wystarczających środków finansowych na jej uiszczenie z przychodu uzyskanego na rynku sprzedaży energii elektrycznej.

W 2012r. przedsiębiorca osiągnął z tytułu działalności koncesjonowanej przychód w wysokości (...) zł netto . Według rachunku zysku i strat w wariantcie porównawczym (...) sp. z o.o. na koniec 2011 r. osiągnął zysk w wysokości (...) zł, natomiast na koniec 2012r. w wysokości (...) zł.

(dowód: pismo przedsiębiorcy z dnia 2.11.2013r. znak (...) wraz załącznikami k. 14-20 akt administracyjnych.).

Pismem z dnia 31 grudnia 2013 r. Prezes URE zawiadomił przedsiębiorcę o zgromadzeniu w sprawie materiału dowodowego pozwalającego na podjęcie decyzji oraz poinformował o przysługującym przedsiębiorcy prawie zapoznana się z materiałem dowodowym i wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów, a także złożenia ewentualnych dodatkowych uwag i wyjaśnień. Z prawa tego (...) sp. z o.o. nie skorzystał .

(dowód: pismo znak (...), k. 23-24 akt administracyjnych).

W dniu 31 grudnia 2013 r. Prezes URE wydał decyzję, która została zaskarżona w niniejszym postępowaniu.

Powyżej opisany stan faktyczny nie był między stronami sporny i został ustalony przez Sąd w oparciu o ww. dowody, których wiarygodność nie budziła zastrzeżeń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie podlega oddaleniu.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostaje okoliczność niewywiązania się przez (...) Sp. z o.o. w 2012 r. z - określonego w art. 9a ust. 1 Pe - obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach na terytorium RP, względnie obowiązku uiszczenia opłaty zastępczej do dnia 31 marca 2013 r.

Do wypełnienia obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 1 PE zostały zobligowane przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej lub jej obrotem i sprzedające energię elektryczną odbiorcom końcowym (art. 9a ust. 1a PE).\

Z załącznika nr 1 „dane ogólne za 2012 r.” załączonego przez powoda na wezwanie pozwanego przy piśmie z dnia 26.04.2013r. wynika, że (...) sp. z o.o. zajmował się obrotem energią elektryczną na podstawie koncesji (...) oraz , że w 2012 roku dokonał sprzedaży energii elektrycznej na rzecz odbiorców końcowych w ilości 5. 947,833 MWh (k. 6 akt admin.). Prezes URE zatem udowodnił, że (...) sp. z o.o. był podmiotem podlegającym obowiązkowi wynikającemu z art. 9a ust. 1 Pe.

Odwołujący mógł wykonać nałożony dyspozycją art. 9a ust. 1 PE obowiązek albo w drodze uzyskania i przedstawienia Prezesowi URE do umorzenia świadectw pochodzenia albo przez uiszczenie opłaty zastępczej. Obowiązek uzyskania i przedstawienia Prezesowi URE do umorzenia świadectw pochodzenia albo uiszczenia opłaty zastępczej za rok 2012 r. uznawało się za spełniony, jeżeli udział ilościowy sumy energii elektrycznej wynikającej ze świadectw pochodzenia, które przedsiębiorstwo energetyczne (o którym mowa w art. 9a ust. 2 Pe), przedstawiło do umorzenia, lub z

uiszczonej przez przedsiębiorstwo energetyczne opłaty zastępczej, w wykonanej całkowitej rocznej sprzedaży energii elektrycznej przez to przedsiębiorstwo odbiorcom końcowym, wynosi nie mniej niż 10,4% (§3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 października 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii, Dz.U.2012.1229).

Opłata zastępcza była określana według wzoru z art. 9a ust. 2 Pe. Wzór wymagał dokonania obliczeń danych na podstawie powyższego rozporządzenia Ministra Gospodarki. Przedsiębiorca nie przedstawił Prezesowi do umorzenia świadectw pochodzenia za 2012 r. W związku z tym był obowiązany do uiszczenia opłaty zastępczej za 2012 r. w wysokości odpowiadającej ilości 618,579 MWh energii elektrycznej do dnia 31 marca 2012 r. na konto Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zgodnie z art. 56 ust. 1 pkt 1a PE, karze pieniężnej podlega ten, kto nie przestrzega obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia lub świadectw pochodzenia biogazu albo nie uiszcza opłaty zastępczej, o której mowa w art. 9a ust. 1 ustawy.

W judykaturze konsekwentnie wskazuje się, że odpowiedzialność z tytułu naruszenia obowiązków wynikających z ustawy - Prawo energetyczne, sankcjonowana karą pieniężną nakładaną przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na podstawie art. 56 ust. 1 tej ustawy, ma charakter odpowiedzialności obiektywnej, nie jest zatem konieczne wykazanie winy umyślnej lub nieumyślnej karanego podmiotu. O ile bowiem przy badaniu naruszenia przepisów ustawy decydujący jest sam fakt naruszenia normy, to przy wymierzaniu kary możliwe jest odniesienie się do czynników subiektywnych pozwalających na jej miarkowanie. Rozważyć zatem należy – zgodnie z podnoszonymi zarzutami – czy w niniejszej sprawie wystąpiły okoliczności pozwalające na odstąpienie od wymierzenia kary bądź mające wpływ na jej miarkowanie.

W myśl art. 56 ust. 6 Pe: „ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes URE uwzględnia stopień szkodliwości, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe”. Natomiast art. 56 ust. 3 Pe stanowi, że wysokość kary pieniężnej nie może przekroczyć (...) % przychodu ukaranego przedsiębiorcy, stanowiąc jej górną granicę pozostawiając Prezesowi URE (i sądom) możliwość miarkowania jej ostatecznej wysokości.

Wysokość kary pieniężnej za naruszenie obowiązku wynikającego z art 9a ust. 1 Pe została przez ustawodawcę uregulowana w art. 56 ust. 2a Pe jako kara minimalna. Miarkowanie kary wymierzonej na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 1 a Pe może się zatem odbywać jedynie w przedziale między minimalną karą pieniężną obliczaną na podstawie art. 56 ust. 2a pkt 1, a maksimum wynikającym z art. 56 ust. 3 Pe (por. wyrok SN z dnia 15 października 2014r. sygn.akt III SK 47/13). Prezes URE wymierzył powodowi karę pieniężną w wysokości jej maksymalnego poziomu w kwocie 267 091,12 zł, odpowiadającej – (...) % osiągniętego przychodu z tytułu działalności koncesjonowanej w poprzednim roku podatkowym.

Zdaniem Sądu wymierzona zaskarżoną decyzją kara pieniężna została ustalona w prawidłowej wysokości a miarkowanie jej poniżej maksymalnego pułapu, określonego w ustawie nie znajduje oparcia w okolicznościach sprawy.

Po pierwsze (...) sp. z o.o. nie wykonał ciążącego na nim obowiązku przedłożenia do umorzenia świadectw pochodzenia energii jak również nie uiszczył do 31 marca 2012r.(ani po tym terminie) opłaty zastępczej w wysokości 177 371,34 zł.

Po wtóre, (...) sp. z o.o. nie wykazał aby podjął jakiegokolwiek działania zmierzające chociażby do częściowego zaspokojenia ustawowego obowiązku. Realizacja tego obowiązku obwarowana jest sankcją pieniężną, której minimalna wysokość została określona przez prawodawcę w taki sposób, że zasadniczo bardziej opłacalne jest zakupienie świadectw pochodzenia i przedstawienie ich do umorzenia niż uiszczenie opłaty zastępczej (jako alternatywnego sposobu wykonania obowiązku) . Natomiast wysokość kary pieniężnej zgodnie z postanowieniem art.

56 ust 2a pkt 1 nie może być niższa niż kwota nieuiszczonej opłaty zastępczej pomnożonej przez współczynnik 1,3 , co w przedmiotowej sprawie odpowiadało kwocie 230 582,74 zł .

Obowiązek określony w art. 9a ust 1 ustawy Prawo Energetyczne został precyzyjnie sformułowany a przedsiębiorca miał świadomość związania tym obowiązkiem. Nie spełniając powyższego obowiązku powód , jak sam stwierdza , dokonał świadomego wyboru , uznając go za mniej istotny dla kontynuowania własnej działalności gospodarczej.

W ocenie Sądu trudna sytuacja finansowa nie jest okolicznością pozwalającą na zwolnienie powoda z obowiązku ustawowego. Sposób prowadzenia działalności gospodarczej ma niewątpliwie wpływ na kondycje finansową przedsiębiorcy , który ma obowiązek tak zarządzać swoim majątkiem aby móc wywiązać się z zobowiązań publicznoprawnych.

Sąd zważył , iż okoliczność , że osiągnięty w 2012r. przez przedsiębiorcę zysk, w pełni pokrywał ustaloną przez Prezesa URE opłatę zastępczą, nie jest okolicznością mogącą mieć wpływ na miarkowanie kary z uwagi na sposób postępowania przedsiębiorcy , który w sposób świadomy od lat narusza ustawowy obowiązek określony w art. 9a ust 1 ustawy Prawo energetyczne. Powyższe doprowadziło pozwanego do słusznej oceny o znacznej szkodliwości popełnionego czynu.

Środki z tytułu opłat służą finansowaniu działalności NFOŚiGW. Dobrem chronionym jest ochrona środowiska oraz dbałość o większą efektywność energetyczną . Nałożony ustawą, a niewykonany przez (...) sp. z o.o., obowiązek służy realizacji celu ustawowego- ochrony tych dóbr za pomocą wsparcia wytwórców energii korzystających z procesów kogeneracji - w celu pokrycia wyższych kosztów wytworzenia energii w tych procesach, dzięki sprzedaży świadectw pochodzenia energii, do zakupu których zobowiązane są przedsiębiorstwa energetyczne , takie jak (...) sp. z o.o.

(...) sp. z o.o. dopuściła się zatem czynu o znacznej szkodliwości , ponieważ nie wykonała tego obowiązku nie tylko w odniesieniu do roku 2012 ale również w latach wcześniejszych.

Powyższe prowadzi do wniosku o braku podstaw do odstąpienia od wymierzenia kary wobec niespełnienia przesłanek z art. 56 ust 6a ustawy PE a także uzasadnia wymierzenie powodowi kary pieniężnej w wysokości wyższej niż minimalna .

Mając powyższe na uwadze, na zasadzie art. 479⁵³ § 1 k.p.c., odwołanie podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu przyjmując, że na koszty należne Prezesowi URE złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 360 zł, ustalone na podstawie § 14 ust. 3 pkt 3 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. ws. opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013 r., nr 490 j.t).

SSO Hanna Kulesza